

Tredje roten, tomt 67

Kvarteret Bokhållaren

Åttonde roten 1637–57v

Kyrkogatans norra sida mellan Östra

Tredje roten 1657h–70

Hamnen och Korsgatan

Skeppare Lars Andersson Muus

1637: 4 mtl, 1638, 1641–49, 1652–53: 3 mtl, 1639–40, 1650–51, 1654–55: 2 mtl, 1656: 1, 1657–16 (III), 1657h–16, 1658–61: 1, 1662–63: ½, 1665

Han var enl yrkesreg. 1639 skeppare och omtalas mest som seglande på Östersjön.

Den 27.7.1644 fordrade *Börge Bengtsson* i kämnärsrätten 65 rdr av Lars Muus för trävirke, som han levererat Lars Muus till skeppsbyggnad. Lars Muus ansåg, att hans medredare skulle betala skulden tillsammans med honom. Eftersom trävirket hade köpts i Lars Andersson Muus namn skulle denne nöjaktigt betala Börge Bengtsson och sedan kräva sina medredare som han bäst kunde och gitte.

Adolph Tack vände sig i maj 1645 i underrätten mot Lars Muus, som i sitt skepp från Holland hade medfört något Adolph Tack tillhörigt vin. En pipa spanskt vin hade genom ”förakt” (slarv) fallit av haken och sönderslagits. Vinet hade runnit ut på skeppet och förlorats. Lars Andersson kunde inte neka till att detta hade skett genom hans skeppsfolks oaktsamhet medan han var borta från skeppet. Rätten förmådde parterna till förlikning. Lars Andersson skulle ge Adolph Tack 65 rdr för det utspillda vinet och söka sitt skadestånd hos den som slarvat.

[text saknas i manuskriptet] Lars Muus mot styrman *Christopher Nilsson*, vars förseelse var orsaken till att vinpipan föll av haken och sönderstöttes i skeppsrummet under Lars Muus frånvaro. Rätten utsåg gode männen *Börge Bengtsson i Högen, Wincent Beckman, Johan Offerman* och *Samuel Claesson*.

Intressenterna i det skepp som Anno 1648 blev borttaget av ostindienfarare (”Ostenfarare”) här utanför i skären, varpå skepparen var *Lars Muus*, hade instämts den 11.3.1652 inför rådhusrätten och de nedan uppräknade hemmavarande intressenterna hade tillkännagivit uti vad terminis saken nu stod, nämligen att Hennes Kungl. Maj:ts sändebud (”afskickade”) till Spanien *Herr Matthias Palpinski* hade utverkat tvenne konungens i Spanien brev till *ärkehertigen Leopold*, att skepp och folk skulle restitueras. Intressenterna tillfrågades om, om de ville fullfölja saken eller ej. Varpå *Hans Möller senior, Märten Dreijer, Thomas Kuhn, Petter Mört* och *Nils Börgesson* förklarade att alla av dem ville erlægga sin quota (andel). *Hans Thiell* sade, att han inte hade medel att förskjuta mer

Lars Muus tvistade den 4.5.1653 med *Joakim Peltzer* om en tvistig skeppsfrakt på grund av någon underlast, som Joakim Peltzer icke hade inskeppat i Lars Muus skepp ifrån Riga efter sin anpart som de andre redarna. Parterna uppmanades själva söka förlikning under beslutat uppskov.

Följderna av att Lars Muus skuta strandade vid Kalmar 1656

Rättegång I: På *Henrik Andersson* och *Johan Erikssons* klagomål vid underrätten den 7.3.1656 över förlusten av några kläder, som inskeppats på skeppar *Lars Andersson Muus* skepp i Stockholm och som när skeppet strandade vid Kalmar hade förkommit, invände *Lars Andersson* att han i sådan fara inte kunde försvara sina egne kläder än mindre andras. När skeppet strandade hade skeppsfolket med fara salverat sig själva. Blott delar av godset kunde bärgas. Rätten erkände, att *Lars Andersson* ej var skyldig att svara för kärändenas kläder uti denna olyckliga händelse "förmedelst bärgarnes undanstickande" och det som sjön hade borttagit. Men om kärändena kunna med vittne och skäl bevisa att någon av båtsmännen på samma skuta hade bärgat deras bortkomna kläder och undandolt dem, kunde kärändena därom söka rätten.

Rättegång II: Detta gjorde *Johan Eriksson* och *Henrik Andersson* (genom sin hustru), då de den 17 oktober s.å. av *båtsmannen Sven Bengtsson i Grinnered* begärde, att han skulle tillhållas lämna tillbaka några kläder, som de hade lämnat honom på *Lars Anderssons* skuta i Stockholm. *Sven Bengtsson* förklarade, att kläderna tillika med annat gods hade förkommit, när *Lars Anderssons* skuta strandade vid Kalmar. Inte visste han var de tagit vägen. Han var villig att avlägga ed på att han inte hade haft någon nytta av dessa kläder eller visste var de var. *Johan Eriksson* och *Henrik Andersson* skulle skaffa sig bevis och vittne på sin fodran

Rättegång III Radde contra Stenkamp:

1) Underrätten. *Bryngel Radde* fordrade den 30 april och 18.6.1656 av *Oldrich Stenkamp* genom hans tjänare (*Torkil Esbjörnsson*) ersättning för en pipa Rhenskerwin, som han hade låtit inskeppa i Stockholm på skeppar *Lars Anderssons* skepp, *Vinpipan* hade, när skeppet strandade vid Kalmar, bärgats och förts i land. Sedan hade den av *Stenkamps* tjänare *Torkil Esbjörnsson*, som erkände, att han sålt vinet till *Wälb landshövding sal Jöran (Georg) Ulfsparre*. *Stenkamp* ansåg sig icke skyldig att svara för *Raddes* vinpipa, eftersom han själv inte visste att den var inskeppad på skutan, inte heller visste, att hans tjänare, som för tillfället var i Kalmar, hade försålt *vinpipan* till *landshövding Ulfsparre* utan menade, att skepparen som var betrodd vinet och givit order om, att den pipan skulle säljas till *Ulfsparre*, också skulle svara därför. Eftersom *Torkil Esbjörnsson* då inte var hemma i staden uppsköts ärendet. Den 9 juli hävdade *Ulrik Stenkamp* på nytt, att skepparen borde svara för det förlorade vinet, varefter han bortgick utan tillåtelse av rätten. Samma sak hände på nytt den 23 juli: efter att ha sagt, att ansvaret för att *Bryngel Radde* mist sin *vinpipa* låg hos skepparen och hans egen tjänare, som hade sålt vinet till *sal landshövdingen*, gick *Ulrik Stenkamp* sin väg utan rättens samtycke.

Underrättens domslut blev: "Alldenstund *Oldrich Steinkamps* tjänare *Torkel Esbjörnsson* den 30 april näst förleden har inför rätten själv berättat och bekänt, att den pipan *Rhenskerwijn* som av skepparen *Lars Anderssons* skuta vid Kalmar blev bärgad haver han till *Landshövdingen Wälborne Herr Georg Ulfsparre* försålt och *Herr Ulfssparre* i sitt eget skrifvelse av *Högsby* den 8 mars 1656 attesterar sig hava bekommit, Såsom och vidare af sakens rannsaking och wittnens förhör befinnes, att samma pipa haver varit full. Och behållen.

Dy känner Rätten svaranden *Oldrich Steinkamp* vara skyldig att svara käränden *Bryngel Radde* för bemålte *Winpipa*. Och honom 140 rdr därförö betala Tillika i saken använde Rättegångsexpenser." *Stenkamp* appellerade till överrätten och ingav appellationspengar.

2) Behandlingen i rådhusrätten: *Oldrich Stenkamp* hade i underrätten dömts att betala *Bryngel Radde* 140 för en pipa renskt vin, som bland annat gods hade bärgats utur *Lars Andersson Muus* skuta, som stötte och gick under vid Öland någon mil från Kalmar.. Och detta av det fundamente

(av den grund), att hans dräng (*Torkel Esbjörnsson*), när han kom till bärgningsplatsen på begäran av sal *slottshållaren Wälb Jöran Ulfssparre* bara aviserade honom vinpipan. Han hade tyckt, att det var bättre, att sal ståthållaren tog emot vinet och Bryngel Radde sålunda gick miste om sin betalning än att vinet kanske (till äventyrs) skulle förfaras över vintern, eftersom det på den orten varken fanns hus eller lägenhet, som det kunde förvaras i. Detta hade gjorts till Bryngel Raddes egen nytta (nötta) och Stenkamp hade aldrig haft någon profit därav. Det var också ett sådant fall (en sådan Casu), som i lagen gavs undantag (hade sin särdeles exception i lagen och icke plägade presteras). Alltså hoppades (förmodade) Stenkamp, att han i detta fall (häruiti) skulle erhålla rätterns moderation och att svaranden Bryngel Radde skulle hänvisas till den som mottog och avnjöt vinet och helst som han Stenkamp aldrig vare sig bortförärat eller försålt vinet.

Rådhusrätten behandlade appellationen den 1.9.1656 och rättens slutliga domfällades den 30 oktober s.å.: "Alldenstund beviseligt är" att Oldrich Stenkamps skuta, varpå samma vin blev borta på resan från Stockholm till Öland en mil ifrån Kalmar tillsammans med en del gods, som tillhörde Oldrich Stenkamp och inte hade kunnat bärgas. Denna bärgade vinpipa hade eljest lätteligen kunnat fördärvats och urtappats, om den över vintern hade blivit liggande ibland det andra bärgade godset, järn och tjära, som blev upptappat och ombyggt på Gotland, såframt Stenkamps dräng icke hade dragit omsorg om denna vinpipa och försänt den med en båt till sal Herr Ståthållaren Wälb. Jöran Ulfssparre till Kalmar. Vinpipan hade sedan enligt den sal herrens skriftliga bevis läckt ("var så utluppin") på vägen ifrån Öland, så att däruti ej mera fanns kvar ("behållit") än ("än som") 1½ åhm Renskt vin. Därför kunde Rätten icke finna skäligt, att Stenkamp eller hans tjänare kunde vara skyldig att betala det vin, som hade läckt ut mellan Öland och Kalmar under en sådan olycklig händelse, utan frikände honom därför alldeles kvitt och fri. Men vad den en och en halv eller 1 1/2 åhm, som hade kommit fram till Kalmar oskadad ("behållin"), fann ("befann") rätten det skäligt, att Olrich Stenkamp betalade dem till Bryngel Radde med 60 rdr alldenstund det bevisades av actis, att välb sal Herr Ståthållaren hade emottagit detta vin till vidare avräkning med Stenkamp. Sedan skulle Stenkamp söka sin regress "där han bäst kan och gitter".

Rättegång IV Radde contra Muus: Bryngel Radde fordrade av skeppare Lars Andersson reda och räkenskap för en pipa Rhenskervin, som samtidigt inskeppades på hans skepp. Lars Andersson invände, att när skeppet strandade, vart "samma pipa stötter" och mestadels utrunnen, så att han nödgades avtappa det i två halvtunnor och med det övriga hållt (fält) på den pipa sal Ulfssparre erhöi.

Bryngel Radde inlade en vittnesskrift av en *båtsman på skeppet Olof Olofsson*, som denne givit på sin sotsäng, varmed han bevisade att denna vinpipa blev bärgad behållen och att Lars Andersson hade tappat av samma pipa 5 eller sex flaskor och den pipan full, som sal Ulfssparre erhöi och med det övriga fullt i två halvtunnor.

Bryngel Radde fordrade betalning den 14 maj för tre pipor rhenvin. Lars Andersson inlade sin skriftliga förklaring och beskrev hur vinpiporna, innan de kom i land var läck, och vinet uttrann genom laggarna. Därför nödgades han att fylla den ena pipan med den andra. Och det övriga av den ena pipan tappades i två halvtunnor och av halvtunnorna tappades och fylldes den pipan, som Ulrik Stenkamps tjänare försålde till landshövdingen.

Peder Larsson styrman bekände, att bönderna hade bortstulit deras Carnat på skutan, alltså måste de med handspikar ta upp vinpiporna ur skutan, varav de blev läck. Eftersom vinet rann ut genom laggarna, hade skepparen fyllt den ena pipan med den andra. Och det övriga tappades i två halv-

tunnor, och sedan åter tappat av halvtunnorna och fyllt den pipan landshövdingen erhöll. Att detta var sant, ville han avlägga ed på, om det av rätten fordrades.

Bryngel Radde inställde den 9.7.1656 vittnet Sven Bengtsson, som berättade, att skutan strandade en mil från Kalmar. Då bärgades den ena pipan oskadd till vilken skepparen gav order, att den skulle förvaras i Kyl? och tredje dagen därefter bärgades den andra pipan bärgad av vilken några band var avstötte, och något vin hade runnit ut men huru mycket, visste han inte men det övriga hade skepparen fyllt i två halvtunnor. Och sedan återtappat av den ena halvtunnan, Och fyllt på den behållne pipan, efter bönderna hade tappat och druckit där av.

Bryngel Radde skulle före dom inställa sitt andra vittne.

Lars Andersson Muus sade den 23.7.1656, att han inte kunde svara för den pipa Rhenskervin, som Bryngel Radde fordrade betalning för, eftersom han därav hållt på den andra pipan, som landshövdingen erhöll och resten hade bärgningsbönderna druckit ur. Till nästa rättegångsdag skulle Bryngel Raddes vittne båtsman Olof Olofsson komma. Han hade den 26 juli vittnat skriftligt i goda mäns närvaro, då han var sjuk.

Nu bejakade han frågan, om han kunde avlägga ed på det skrivna. När skriften hade förelästs honom och han hade märkt, att något var infört, som icke var rätt förstått eller författat, hade han nu hellre muntligt velat förklara saken, innan han avlade eden

Först frågade rätten, om några flaskor vin tappades av vinpiporna, förrän de kom i land. Det mindes eller visste han inte. Sedan frågades om båda piporna tillika blev bärgade. Han svarade att piporna bärgades på skilda dagar (på åtskillig dager), den ena av bönderna, den andra av båtsmännen, och bönderna gjorde hål på pipan och drack något därur. Tertio: frågades om piporna läckte eller några band hade stötts av.

Olof Olufsson svarade, att han inte kunde märka om sådant skett men skepparen tappade några flaskor av den ena och gav till bönderna, som bärgade. Och sedan fälte hällde ("fälte") skepparen därav på den andra pipan till fem eller sex flaskor. Därefter fyllde skepparen av den förstnämnda pipan två halvtunnor, som inlades i ett hus. Men när han reste därifrån till Kalmar var den ena halvtunnan till hälften urdrucken. Och den andra full.

Qwarto. Frågas om skepparen hällde något av halvtunnorna på den vinpipan landshövdingen Herr Ulfsparre erhöll?

Svar: det visste han inte, eftersom han redan då rest därifrån. Saken uppsköts, eftersom skepparen för sin opasslighets skull icke personligen var närvarande.

För att lösa striden mellan Bryngel Radde och skeppar Lars Andersson om en pipa Rhenskervin, som bärgades, sedan skutan strandat en mil från Kalmar förordnades den 13.8.1656 till gode män *Johan Offerman, Hans Bengtsson, skeppare Joakim Peltzer (Påltzer)* och *Adam Herwegh*.

Den 11.2.1657 inlade *Lars Andersson Muus* i underrätten de den 13.8.1656 förordnade gode mäns ("utspråk", vilket bör vara mer föreläggande eller överenskommelse än förslag) föreläggande och besvarade sig över att dessa i utspråket hade infört mer som han tyckte var rimligt, att han skulle betala till *Bryngel Radde* för tvenne halvtunnor rhenvin. Dessutom hade de utan att han visste av det ("honom ovitterligen") tillagt att han sin till sin egen betalning däremot söka skulle bärgarlön av dem som återfick sitt gods genom bärgande.

Bryngel Radde fasthöll vid att detta inlagda gode mäns utspråk var med Lars Muus samtycke slutit och beviljat.

De förordnade gode männen, t.ex. *Petter Brandt* och *Joakim Peltzer* var kallade som vittnen, men var icke tillstädes och rätten bekläddes bara av två. Uppskov.

Rättegång V: *Carsten Foug*t fordrade vid underrätten den 28.6.1656 genom sin fullmäktig *Martin Mikaelsson* av *Lars Andersson skeppare* redogörelse för vart hans gods tagit vägen, som var inskeppat på hans skuta i Stockholm, vilket då skutan strandade vid Kalmar och en del av godset blev bärgat. *Lars Andersson* sade, att kistan i vilken *Carsten Foug*t hade sitt gods, blev tillika med andras bärgad. Den blev sönderhuggen och öppnad. Den hade legat i vatten i tre dagar, därför nödgades han upptaga sakerna, som låg i kistan och torka dem.

Lars Muus förklarade skriftligen den 9.7.1656, att han inte visste var *Carsten Foug*ts förlorade saker hade tagit vägen. Han begärde, att rätten skulle ålägga *Carsten Foug*t att upprätta ett inventarium, som han kunde bekräfta med ed, på de saker, som var lagda i hans kista, när godset bärgades, och vilka han återfunnit i sin kista, när *Carsten Foug*t hade tagit kistan ur packhuset och hemfört den utan någon besiktning. Detta inventarium, som *Carsten Foug*t pålades att uppgöra av rätten, inlades den 11 juli. *Lars Andersson* begärde ingen ed, då han ”der om intit stort tvifler”.

På samma sätt tillfrågades *Carsten Foug*t, om han trodde, att hans saker kommit bort genom skepparens försummelse, vilket han sade sig icke göra. *Carsten Foug*t skulle lämna ifrån sig till sina rätta målsmän de saker, som inte tillkom honom, i de fall de var förseddade med ett visst kännetecken och bevis. *Lars Andersson* skulle enligt beslut den 23.7.1656 vara beredd själv freda sig med ed, att han inte visste eller hade någon nytta av det bortablivna godset, vilken ed han skulle avlägga i alla åklagares närvaro, som sökte erhålla reda (uppgifter) om sitt på hans skuta bortablivna gods.

Rättegång VI: Genom *Peder Larssons* hustru fordrade denne samt *Olof Olufsson i Lundby* och *Sven Bengtsson i Grinnered* i underrätten den 27.8.1656 sina hyrespengar och sin bärgarlön av skeppar *Lars Andersson*, som sade, att han, sedan skutan strandat, och åklagarna givit honom lov därtill, hållit dem i 14 dagars kost. Han ansåg, att de därigenom var betalda. Uppskov.

Rättegång VII: Den 24.9.1656 UR *Oluf Torsson svärdfejare* hade för någon tid sedan lämnat *Niels Larsson Muus* 12 rdr för att han i Hamburg skulle åt honom köpa svärds klingor. I stället hade *Niels Larsson* honom ovetande köpt varor här hemma för pengarna, vilka, när skeppet, som han seglade på strandade, tillika med skeppet blev borta. *Nils Larsson* sade, att han med svärdfejarens tillåtelse hade köpt varor för pengarna och lovat att vilja åt *Olof svärdfejare* köpa svärds klingor i Hamburg, vilket han ville bevisa med vittnen. *Olof* nekade enständigt till detta. *Nils L.* ville inkalla vittne. När saken på nytt behandlades var fadern *Lars Andersson Muus* fullmäktig för *Niels Larsson*. Gode män förordnades nämligen *Ambjörn Eriksson* och *Nils Svensson* parterna emellan. *Lars Andersson Muus* utlovade inför rätten, att han efter tre månaders tid från datum skulle på sin son *Nils Larsson Muus* vägnar betala till *Olof Torsson svärdfejare* 7 rdr i stället för de 12 rdr han hade levererat honom att köpa svärds klingor från Hamburg före och vilka blivit borta uppå sjön. – Varmed *Olof Torsson* lät sig nöja. Handsträckning.

Rättegång VIII: Skeppar *Lars Andersson* (fullm. *Olof Claesson*) fordrade den 5.12.1656 bärgarlön av *Fellbirs änka* (fullm. *Martin Mikael*s änka) för en bärgad silverskål om 44 lod och för 2 sablar om 12 rdr. Rätten hoppades att parterna skulle förlika sig själva.

Rättegång IX: En studiosus *Nicolaus Jacobi* fordrade genom sin fullmäktig *Peder Larsson* vid underrätten den 28.8.1657 skeppar *Lars Andersson Muus* på 14 dr 4 öre kmt som resterande på 50 dr kmt, som *Lars Andersson Muus* hade erhållit av *Nicolaus Jacobi* fader i Stockholm för att överföra hit till Göteborg med sig på sin krejare (kreyert) men på samma resa strandade vid Kal-

mar. Dessutom fordrade studenten räkningskap för en halvtunna och 7 fjärdingar strömming, som Lars Muus samtidigt tog hand om.

Lars Andersson Muus erkände att han av Nicolaus Jacobi fader hade mottagit 50 dr kmt i plåtar räknat och en halvtunna och 2 fjärdingar strömming. Och då hade han av fadern begärt att få låna 30 av de 50 dr kmt. För detta hade han köpt torra finska gäddor. Halvtunnorna med strömming kom med det övriga bärgade godset hit till Göteborg men av mycket lyftande ("löfftande") hade de läckt och strömmingen fördärvats, vilket Nicolaus Jacobi väl inte ville förebrå honom. Vad de två fjärdingarna strömming angick, så hade de förkommit med annat gods tillika med de finska gäddor, som Lars Muus hade köpt för de 30 dr kmt, han lånat.

Lars Andersson Muus sade sig här i staden på Nicolaus Jacobi vägnar ha betalt 49 dr 28 öre smt.: att så många penningar hade betalats av Lars Muus nekade studentens fullmäktige till.

Den 7.10.1657 uppgavs parterna ha likviderat sina räkningar. Lars Andersson blev skyldig Nicolaus Jacobi 9 d 4 öre kmt som rest på de 50 d kmt, som han tagit emot av Nicolai fader. Nicolaus eftergav halvtunnorna och de två fjärdingarna strömming.

Rättens dom den 30.10.1657 var:

"Alldenstund bevisligt befinns, att Lars Andersson Muus i Stockholm av förbemälte till sig anammade penningar tagit, och dem sig till gode nyttiat haver, och han efter slutin räknings lydelse själv bekänner sig vara till Nicolaus Jacobi 9 dr 3 öre kmt skyldig resterande oppå de 50 dr kmt, som han emottagit av Nicolai Jacobi fader." Lars Muus hade visserligen hos Nicolai Jacobi fullmäktig anhållit om någon moderation på grund av sin lidna skada genom sin strandade kreyert och fattigdom men hade inte av käranden kunnat erhålla sådan. "Dy kunde rätten inte annat befinna än att Lars Andersson skulle vara förtänt att ovanstående 9 dr 4 öre kmt betala utan längre uppehåll."

Börge Månsson Hammar, fullmäktig av *amiralitetsbokhållaren i Stockholm Lars Jonsson* avfordrade den 7.6.1654 *Lars Andersson Muus skeppare* 230 rdr 28³/₄ öre i lånta penningar. Item kopparmynt 322 dr 16 9/20 öre i kapital och intresse. Lars Muus erkände kapitalet men föregav, att Lars Jonsson själv hade erbjudit sig att försträcka honom pengarna och då icke nämnt krav på intresse. Han inlade dessutom en räkning på vad han hade betalt. Underrätten förordnade *Söfring Nilsson*, *Johan Eilking* och *Erik Fransson* att likvidera parternas stridiga räkningar.

Underrätten dömde den 9.6.1654: "alldenstund Lars Andersson Muus enligt de gode männens utspråk var skyldig Herr Bokhållaren 123 rdr 24 1/2 S, item 12 rdr, som han hade förmenat att vara betalda av Ollert Stenkampf men nu förnummit, att så icke skett, dy måste han utan längre uppskov betala dessa summor till bokhållaren.

Beträffande de 10 rdr från Wilhelm Jung, i de gode männens utspråk tvivelaktige, hade skeppar Lars Muus med (kopparslagaren) Börge Götherssons kvittens bevisat dessa vara betalte till honom Börge Göthersson och icke till sig. Beträffande intresset, som Lars Jonsson fordrade: eftersom i kontraktet inte omtalades något intresse ansåg rätten, at sådant inte borde kunna krävas."

Nils Larsson Muus

1666–70–73, ej 1681

Det finns bland magistratens handlingar (EIIa:3) ett köpekontrakt mellan Lars Andersson Muus och sonen Nils, daterat den 15.3.1670. Lars Andersson Muus hade till sonen med hustruns ja och samtycke sålt sitt hus på Kyrkogatan mellan (mågen) *kaptan Bengt Henriksson* på västra och Olof

Bökers på östra sidan. Handlingen bevittnades av *Olaus Claudi Felterus, Jöns Nilsson* och *Olof Jonsson Friis*.

Den 25.4.1672 pantsatte Nils Larsson Muus gården till *Olof Larsson Böker* för lån av 50 rdr i silvermynt om 6 mark eller 48 öre smt på var rdr beräknat. Pengarna tillhörde Olof Larsson Bökers pupill framlidne *Svenonius Benedicti Bullenii* son *Bengt* (samma grannar som 1670).

Magistratens registratur för 1696 (sid. 65) omtalar att ”borgaren Lars Muus är för 23 år sedan död och hans son Nils Muus desslikes, vilkens änka Gunilla Svensdotter ingenting ärvt efter svärföräldrarna.” Lars Andersson Muus skulle alltså ha avlidit 1673. Om ett slagsmål i Gunilla Svensdotters krog våren 1679, där *Sven Larsson i Kåhög* misshandlades, se 7.71, kv. Nålmakaren. Gundla Svensdotter gifte före 1681 om sig med

Guldsmeden Nils Olofsson Berg

som fick burskap i Göteborg den 21.3.1681, utsågs att värdera pantat silver 14.12.1682 och stod fadder 1687. Han undertecknade den 19.1.1684 sitt testamente till sin hustru Gunla Svensdotter. Äktenskapet var barnlöst och ”alltsammans vad i vårt ringa bo finnas kan är rätt avlingegods, varest intet arvegods å någöndera sidan inbragt är”. Testamentet bevittnades av *Laurent Böker, Christoffer Ungewitter* och *Jonas Bengtsson*. Tomten antecknades 1712 som ägd av

skeppare Jöns Larsson

1714 var innehavaren Gunla Svensdotters sonson

Gudmund Svensson

Han ärvde efter föräldrarna 1723 granntomten 3.68 (se biografi om honom där). Denna tomt 3.67 sålde han 1727 till

handelsman Nils Rommel

Då var båda tomterna öde efter branden 1721. Nils Rommel hann bebygga denna tomt före 1730, då i hans ”hus” bodde ”fattige köpmannen” *Nicolaus Lake*.

17.1.1731 sålde Nils Rommel gården för 1 200 d smt till

skräddaren Christian Nicolaus Fiedler

som inte lät uppbjuda den första gången förrän den 22.3.1762, då den sades vara belägen på Kyrkogatan mellan avlidne handelsman Gudmund Svenssons änkas gård å östra och järnhandlare Anders Essbergs hus å västra sidan. 1741 hade Christian Fiedler *gesällerna Petter Lundgren* och *Petter Öfgren* och *läregossen Anders Lundgren*. Där bodde också *buntmakareänkan Anna Klum* med *gesällerna Lars Qwiding, Anders Pettersson* och *August Cuchler* samt *pigan Anna Krumberg*

Chr. Fiedlers *gesäll Anders Moreen* och *läregosse Jonas* omtalas 1753. 1759 var Christian Fiedler skräddareälderman med *gesällen Samuel Fiedler* och *läregossen Anders Krok*. Där bodde då också *Skräddaren Tore Bergius*, vars gård hade avbränts 1658. Hans *läregosse hette Arfwid*.

1765 hade gården övertagits av sonen (?)

skräddaremästare Samuel Fiedler

som erhöll burskap 10.6.1763 och avled före 1817. Hos honom bodde 1785 *bleckslagare Nathanael Ditzinger*.

Samuel Fiedler var gift med Elsa Greta Wollin dotter till den olycksdrabbade *skräddaren Olof Wollin*, död 1860, och *Hanna Borelia*, död 1749. Elsa Greta Wollin var född 1741 och avled 9.12.1817. Hon efterlämnade enligt bouppteckning 3.3.1818 tomterna 3.67, 3.68 och 3.69 med två våningars stenhus åt gatan och uppe i gården på nummer 3.67 och en del av 3.68, lämnat av änkan till sonen Magnus (född 10.4.1781, burskap som handlare 20.6.1806, död 28.8.1837) för 2 222 rdr banco.